Osasto / Yksikkö
Laatija

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 131/2015 vp
valiokuntakuuleminen

Vastine eduskunnan liikennevaliokunnan saamista lausunnoista HE 131/2015 vp johdosta

Liikenne- ja viestintäministeriölle on toimitettu **Suomen Autokoululiitto ry:n (SAKL), Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL:n, Poliisihallituksen, Suomen motoristit ry:n (SMOTO), Kilpailu- ja kuluttajaviraston, Autoliiton ja Liikenteen turvallisuusviraston** lausunnot hallituksen esitykseen 131/2015 vp vastineen antamista varten.

Lisäksi valiokunta on pyytänyt ministeriöltä selvitystä siitä, mitä lainsäädäntötoimia tarvitaan, jotta ajokortti voisi toimia virallisena henkilöllisyystodistuksena.

Pyydettynä lausuntona liikenne- ja viestintäministeriö ilmoittaa seuraavan.

Ehdotettua muutosta kaksoiskappaleen antamisessa on pidetty kohtuuttomana, koska siinä puututaan saatuun ajokorttiin ja ajo-oikeuteen ja aiheutetaan ylimääräisiä kustannuksia (**SAKL, SKAL, SMOTO, Autoliitto**). Muutokset edellytetään toteuttaviksi niin, että asiointi olisi vaivatonta ja helppoa asiakkaan kannalta ja palvelut järjestettäviksi niin, että mm. hintatason kustannusvastaavuus toteutuu eikä rekisterijärjestelmän muutostyöt nosta luvista perittäviä maksuja. (**SAKL, SKAL, SMOTO)**.

Ajokorttien myöntämistoimivallan siirryttyä Liikenteen turvallisuusvirastolle edellytykset myöntämiseen liittyvien menettelyjen kehittämiseen paranivat huomattavasti. Kaksoiskappaleen tilaamisessa käynnistynyt sähköinen menettely on asiakkaalle helppo ja vaivaton ja se myös laski suoritteen hintaa. Kun sähköisesti tilatusta kaksoiskappaleesta perittävä maksu on 20 euroa, palvelutiskillä asioitaessa maksu on 30 euroa, mikä sekin alittaa ennen toimivallan siirtoa perityn maksun (42 euroa). Tavoitteena on, että myös muita sähköisiä palveluja saadaan käyttöön. Ajokorttien toimittaminen postitse on ollut jo aiemmin laajasti käytössä ja nyt sen käyttöä lisätään. Liikenteen turvallisuusvirasto on kilpailuttanut palvelun tarjoajat ja järjestänyt palvelut siten, että ne olisivat kattavasti kansalaisten saatavilla (100 toimipistettä), täyttäisivät säädetyt vaatimukset ja olisivat kustannustehokkaat. Ehdotetusta muutoksesta aiheutuvat rekisterikustannukset on huomioitu järjestelmän tämän vuoden kehittämiskustannuksissa ja lupahinnoissa.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

SMOTOn lausunnossa on katsottu, että muutos ei kohtele ajokortin haltijoita tasapuolisesti. Syynä eroon ajokorttien voimassaoloaikojen pituudessa ja siitä seuraavassa uusimistiheydessä ovat kuljettajiin kohdistuvat vaatimukset. Raskaan kaluston kuljettajien ajokorttivaatimukset, kuten ajoterveyden määräaikainen seuranta, ovat tiukemmat kuin pelkästään kevyemmän kaluston ajokortin omaavilla.

Suomen Autokoululiiton lausunnossa edellytetään uudistuksen lisäävän ajokortin hyväksymistä henkilöllisyyden todentamiseen. **Valiokunta** on myös pyytänyt selvitystä siitä, mitä lainsäädäntötoimia tarvitaan, jotta ajokortti voisi toimia virallisena henkilöllisyystodistuksena.

Ajokortin vaatimuksista säädetään Euroopan unionin ajokorttidirektiivissä (2006/126/EY) ja ajokorttilaissa. Se on ajo-oikeuden osoittamiseen käytettävä asiakirja. Tämän muutoksen, samoin kuin myöntämistoimivallan siirtoa koskeneen muutoksen, yhteydessä ei ole ollut tarkoitus tarkastella ajokortin asemaa henkilöllisyyttä osoittavana asiakirjana. Asia ei myöskään noussut esiin viimeksi mainitun lakimuutoksen käsittelyn yhteydessä.

Suomessa käytössä olevat viralliset henkilöllisyysasiakirjat ovat poliisin myöntämä henkilökortti ja passi. Säännökset sisältyvät valtioneuvoston asetukseen poliisin myöntämistä henkilöllisyyttä osoittavista asiakirjoista (707/2006). Henkilökortista ja passista ja niiden vaatimuksista säädetään niitä koskevissa laeissa. Henkilökortin ja passin myöntämisen edellytyksenä on hakijan henkilöllisyyden henkilökohtainen tunnistaminen poliisin toimesta. Vähimmäisedellytyksenä ajokortin hyväksymiselle kansallisesti viralliseksi henkilöllisyysasiakirjaksi olisi, että poliisi tunnistaisi asianomaisen henkilöllisyyden henkilökohtaisesti, ja, että tämä ajokortin ominaisuus kirjattaisiin lainsäädäntöön.

Vaatimus poliisin toimesta tapahtuvasta ajokortin hakijan henkilöllisyyden tunnistamisesta jäykistäisi ajokorttimenettelyä ja poistaisi ne perusteet, joilla menettely on pyritty ajokortin käyttötarkoitus huomioon ottaen rakentamaan ajokortin suorittajan kannalta mahdollisimman vaivattomaksi ja helpoksi. Tämä tapahtui jo ennen ajokorttien myöntämistoimivallan siirtoa poliisilta Liikenteen turvallisuusvirastolle. Tässä tarkoituksessa otettiin ajokorttimenettelyssä aikanaan käyttöön mahdollisuus henkilöllisyyden todistamiseen ajokortin hakemisen tai luovuttamisen lisäksi myös kuljettajantutkinnon suorittamisen yhteydessä. Myöntämistoimivallan siirtyminen poliisilta toteutti tavoitellun yhden luukun periaatteen ajokorttimenettelyssä.

Suomen Autokoululiiton lausunnossa pidetään tärkeänä ajo- ja ammattipätevyyskorttien yhdistämistä kansalaisten kustannusten säästämiseksi. Ammattipätevyystiedot voidaan nykyisellään sisällyttää ajokorttiin, joskin ajokortin ja ammattipätevyyden voimassaoloaikojen yhdistämisen on jossain määrin ongelmallista. Vaikka ajokortin ja ammattipätevyyden voimassaoloajat ovat samanpituiset (5 vuotta), ajo-oikeuden ja ammattipätevyyden alkamista koskevat omat säännöksensä, mikä vaikeuttaa niiden sovittamista yhteen asiakirjaan niin, ettei ylimääräisiä uudistamisia tarvita. Tämän johdosta kuljettajalla on mahdollisuus valita hänelle sopiva tapa ammattipätevyyden osoittamisessa.

Autoliiton lausunnossa todetaan eduista, joita digitaaliseen menettelyyn siirtymisellä olisi. Sen mukaan digitaalinen dokumentti poistaisi vaatimuksen ajokortin antamisesta ja

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

mukana pitämisestä sekä helpottaisi myös siirtymäajan päättymisen aiheuttamaa uudistamisruuhkaa. Ajokorttivaatimuksesta säädetään EU:n ajokorttidirektiivissä. Vain siinä säädetyt muotovaatimukset täyttävä asiakirja tunnustetaan vastavuoroisesti muissa EU- ja ETA-valtioissa ajamiseen oikeuttavana. Vaikka erillisen ajokorttiasiakirjan lunastaminen olisi kansallisesti vapaaehtoista, muissa jäsenvaltioissa ajokortti vaadittaisiin EU:n lainsäädännön nojalla. Myös kansainvälisten tieliikennesopimusten mukaisessa kansainvälisessä liikenteessä vaaditaan nykyään kansainvälisen ajokortin ohella kansallinen ajokortti.

Rekisteritietojen mukaan ajokortteja, jotka ovat voimassa 19.1.2033, jolloin aiempien säännösten mukaisten ajokorttien tunnustaminen EU:ssa päättyy, on tällä hetkellä noin 1,77 miljoonaa. Merkittävä osa näistä ajokorteista uudistuu kuitenkin uusien säännösten mukaiseksi ennen mainittua määräpäivää esimerkiksi uuden ajokorttiluokan suorittamisen tai kaksoiskappaleen hakemisen vuoksi.

Autoliiton lausunnossa pidetään kohtuuttomana ja turhana sitä, että aiemmasta ajokortista jäljellä olevan määräajan sijaan kaksoiskappaleiden määräaika ei ala alusta. Perusteena nykyisen käytännön jatkamiselle on, että kaksoiskappale voidaan aiemmin esitetyin selvityksin antaa vain ajaksi, joka hakemuksen perusteena olevan ajokortin voimassaolosta on jäljellä. Ajokortin voimassaoloajan jatkamisessa on kysymys uudistamisesta. Mikäli ajo-oikeuden haltija haluaa jatkaa ajo-oikeuden voimassaoloa siinä yhteydessä kun tarve kaksoiskappaleen hakemiseen syntyy, hänen on kaksoiskappaleen hakemisen sijaan haettava ajokortin uudistamista ja esitettävä sen edellyttämät lisäselvitykset, kuten lääkärintodistus. Ajokortti uudistetaan silloin luokituksen mukaiseksi uudeksi määräajaksi, joka alkaa ajokorttilaissa olevien säännösten mukaisesti. Ajokortin uudistaminen edellyttää asiointia palvelun tuottajan luona (30 euroa), kaksoiskappaleen hakeminen voidaan tehdä sähköisessä menettelyssä.

Liikenteen turvallisuusviraston lausunnossa todetaan aikaisimmaksi mahdolliseksi voimaantuloajankohdaksi marraskuun alku vuonna 2016. Kyseinen voimaantuloajankohta on ilmoitettu Euroopan komissiolle ja koska kanne Euroopan tuomioistuimessa on siitä huolimatta nostettu, ministeriö ei kannata voimaantuloajankohdan lykkäämistä esitetystä.

Autoliiton lausunnossa edellytetään, että muutoksesta tiedotetaan niin hyvissä ajoin, että ajokortin haltijoilla on mahdollisuus toimia ennen muutoksen voimaantuloa. Liikenteen turvallisuusvirasto tulee huolehtimaan tiedottamisesta lakimuutoksen voimaantulon saattamiseksi kansalaisten tietoon.

Eija Maunu

hallitusneuvos

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi